
ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНА ПАРАДИГМА ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА: УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ ТА ЯКІСТЮ НАУКОВОГО І ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСІВ

Transdisciplinary Paradigm of Digital Transformation of Society:
Managing Changes and Quality of the Scientific and Educational Process

Березівська Лариса¹

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського
м. Київ, Україна

ORCID: [0000-0002-5068-5234](https://orcid.org/0000-0002-5068-5234)

E-mail: lberezivska@ukr.net

РОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ ПРОСТОРІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Розкрито вагому роль ДНПБ в інформаційному освітньо-науковому просторі України в умовах воєнного стану. Аргументовано значення для комунікації з науковими, науково-педагогічними, педагогічними працівниками, здобувачами освіти офіційного вебпорталу бібліотеки, де представлено галузеві електронні ресурси, інноваційні послуги тощо. Запропоновано онлайн-проекти як ефективну форму впровадження через Фейсбук результатів досліджень та інструмент надання віддаленим користувачам безкоштовного доступу до надійної інформації у контексті відкритої науки.

Ключові слова: освітньо-науковий простір, вебпортал, електронні ресурси, відкрита наука, Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського.

The Role of V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine in the Information, Educational and Scientific Space Under Martial Law. The important role of the SSEL in the informational, educational and scientific space of Ukraine under martial law has been revealed. The article substantiates the importance of the library's official web portal, presenting branch electronic resources, innovative services, etc., for communication with academic, scientific and pedagogical staff, applicants for education. Online projects have been proposed as an effective form of implementation of research results through Facebook and as a tool for providing separate users with free access to reliable information in the context of open science.

Keywords: Educational and Scientific Space, Web Portal, Electronic Resources, Open Science, V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine.

Вступ. Під час повномасштабної війни РФ проти України діяльність ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського (далі – ДНПБ) як наукової установи з питань галузевого бібліотекознавства, бібліографознавства та книгознавства, педагогічного джерелознавства, біографіки, історії освіти, інформаційної діяльності; національного галузевого книгосховища; всеукраїнського науково-інформаційного, координаційного й науково-методичного центру бібліотек освітянської галузі

¹ Березівська Лариса (Berezivska Larysa)

України спрямовано на реалізацію пріоритетів, визначених у Статуті бібліотеки, Стратегії розвитку ДНПБ на 2017–2026 рр. [2]. Водночас війна кардинально змінила життя всіх українців. З огляду на актуалізацію дистанційної освіти інтенсифікувалася діяльність ДНПБ щодо наповнення наявних і створення нових електронних ресурсів задля задоволення інформаційних потреб користувачів – наукових, науково-педагогічних, педагогічних працівників, здобувачів освіти.

Мета – розкрити роль ДНПБ в інформаційному освітньо-науковому просторі України в умовах воєнного стану.

Методи і підходи. Для реалізації зазначеної мети використано теоретичні та емпіричні дослідницькі методи. У процесі дослідження проаналізовано основні тенденції та результати діяльності ДНПБ за провідними напрямками під час війни.

Основні результати. В умовах воєнного стану завершено виконання трьох прикладних наукових досліджень, актуальність яких визначено потребою інформаційного забезпечення реформування освіти в Україні, міжнародних інтеграційних процесів, цифровізації суспільства; пошуку інноваційних підходів до формування галузевих бібліотечно-інформаційних ресурсів і способів надання доступу до них; удосконалення системи науково-інформаційного забезпечення сфери освіти та науково-методичного забезпечення функціонування мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України тощо. Результати досліджень відображено у 226 публікаціях (хрестоматія, бібліографічні посібники, статті в українських і зарубіжних виданнях тощо), що підтверджено відповідними 133 довідками (актами) [1]. Проведено понад 20 науково-практичних, науково-інформаційних та культурно-освітніх онлайн-заходів (https://dnpb.gov.ua/ua/?post_type=events).

Важливу роль в інформаційному освітньо-науковому просторі відіграє офіційний вебпортал (<http://dnpb.gov.ua/ua/>) ДНПБ, на якому представлено ресурси бібліотеки, інноваційні послуги, різні види бібліографічної, реферативної та аналітичної інформації тощо. В умовах воєнного стану та адаптивного карантину вебпортал є основною платформою комунікації з віддаленим користувачем, зокрема з використанням інформаційно-комунікаційних технологій і глобальних хмарних сервісів. Укладено нові й оновлено наявні сторінки електронного ресурсу «Видатні педагоги України та світу» (понад 80 персоналій). Забезпечено формування та розвиток галузевого інформаційного ресурсу (доступні через вебпортал бази даних та цифровий контент рідкісних видань, електронна бібліотека, ресурс «Бібліотека Нової української школи», створено сторінку «Українська мова онлайн» тощо), забезпечено методичний супровід діяльності мережі освітянських бібліотек, оприлюднено 47 віртуальних виставок; надано доступ до міжнародних

інформаційних ресурсів Web of Science, Scopus та ін. [2]. Позитивно, що портал відвідують користувачі із таких зарубіжних країн, як США, Індонезія, Нідерланди, Польща, Німеччина, Ірландія, Канада та ін.

На порталі бібліотеки продовжено поповнення чотирьох віртуальних читальних залів («Віртуальний читальний зал освітянина», «Віртуальний читальний зал Фонду В. О. Сухомлинського», «Віртуальна кімната-музей рідкісної книги», «Віртуальний читальний зал Фонду В. О. Сухомлинського»), розміщено інформаційно-аналітичні матеріали «Освіта і наука в умовах війни» (<http://dnpb.gov.ua/ua/virtualni-chyitalni-zaly/virtualnyy-chyitalnyy-zal-osvityanyna/>).

Ефективною формою впровадження результатів дослідження через мережу Фейсбук (<https://www.facebook.com/dnpb.gov.ua/>) є онлайн-проекти («Ми стоїмо на плечах наших попередників: видатні педагоги-ювіляри», «Педагоги України: пам'ятаємо, шануємо!», «Читаймо Сухомлинського онлайн», «Афоризми Сухомлинського» спільно з Педагогічним музеєм України і Павлиським педагогічно-меморіальним музеєм В. О. Сухомлинського, «Казки В. О. Сухомлинського у підручниках та посібниках О. Я. Савченко», «Дитина – частина природи» (про художньо-літературний доробок В. О. Сухомлинського, присвячений Другій світовій війні), «Sukhomlinsky News» та ін.).

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що ДНПБ наполегливо працює на науково-інформаційному фронті, консолідуючи зусилля щодо забезпечення інформаційних потреб широкого кола освітян з метою задоволення їхніх професійних інтересів у надскладних умовах воєнного стану. Для цього продовжуємо поповнювати вебпортал і сторінку Фейсбук як ефективні інструменти надання віддаленим користувачам безкоштовного доступу до надійної інформації у контексті відкритої науки. Безперечно, що інтенсифікація цифровізації бібліотеки сприяє залученню віддалених українських і зарубіжних користувачів до інформаційних ресурсів ДНПБ, утвердженню її позитивного іміджу як в Україні, так і за її межами.

Список використаних джерел

1. Березівська Л. Д. Результати діяльності Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського НАПН України в умовах воєнного стану за 2022 р. та завдання на 2023 р. Інформаційне забезпечення сфери освіти та науки України в умовах воєнного стану : матеріали звіт. наук.-практ. конф. Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В. О. Сухомлинського за результатами наук. дослідж. у 2022 р., 20 груд. 2022 р., Київ / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Вінниця, 2022. С. 6–24. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/?ourpublications=32994> (дата звернення: 10.05.2023).
2. Стратегія розвитку Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського на 2017–2026 роки : (нова ред.) / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; авт. кол.: Березівська Л. Д., Закатнов Д. О., Страйгородська Л. І. та ін.; за наук. ред. Л. Д. Березівської. Київ, 2020. 28 с. URL: https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2020/06/Strategy_2020.pdf (дата звернення: 10.05.2023).